

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

tři dcery, které se do ciziny provdaly, a dva syny, z nichž jeden, Vítězslav Schiffmann, majitel agentury, v pozeňnaném věku žije v Českých Budějovicích, a druhý, MUDr. Bohdan Schiffmann, jako lékař ve Vídni doposud blahodárně působí. A když opustil v r. 1873 působiště a odstěhoval se do Prahy, zůstal mu titul rabína kraje berounského. Dojížděl dále ke zkouškám z náboženství do V., byl to svátek, kdykoliv se mezi jemu věrné votické souvěrce dostavil. Ubytoval se vždy u svého věrného přítele, velkoobchodníka Noe Bergra, nejpobožnějšího to občana votického. Za jeho pobytu učili se i dospělí a staří badání v Písmu svatém, po jeho odchodu z V. poznáhlou úmrtím staré generace vzalo toto studium za své. Poslední „talmudisté“ ve V. byli Lazar Gans, který zemřel v r. 1901, a jeho bratranec Izak Gans, který ho o čtyři roky přežil.

Krajský rb. Schiffmann bydlel v Praze v Celetné ul. č. 4, kde pisatel této kroniky s matkou jej navštívil. Zůstal vlídným a jemným až do své smrti. Zemřel 12. ledna 1894 a byl pochován na tehdy novém žid. hřbitově v Strašnicích (IV. skupina, 4. řada, hrob č. 1). Náhrobní kámen hlásá, že zde spí věčný spánek: Mojžíš Schiffmann, důstojný, učený, velezasloužilý rabín berounského kraje.

Po rb. Schiffmannovi nebyl do V. více povolán žádný rabín. Obci žid. od desítiletí do desítiletí ubývalo členů a poplatníků, takže i hmotně upadávala. Dle stanov pro ž. o. n. převzali funkci rabínů pak učitelé židovští, kteří vyučovali a vyučují doposud náboženství na školách a spolu fungují jako kantoři v kostelích.

Kantoři významní.

Skrovné jsou zprávy o kantorech; setkali jsme se s několika jmény votických Židů v soupisech v této práci uvedených, jichž povolání bylo kantorství. Nemylíme se, že obec, když se vzráhala a povolala věhlasné rabíny, hleděla také k tomu, by byl i rámec bohoslužeb na výši doby. Tak si starší pamětníci vychvalují kantora Filipa B a c h a r a c h a, rodem z Kolína, který svým krásným barytonem ke zvelebení bohoslužeb přispěl. V r. 1870 opustil V. a přijmul místo kantora ve Vysoké synagoze v židovské radnici v Praze. Zemřel 3. září 1899 u věku 75 roků a byl pochován na hřbitově v Strašnicích. Jeho nástupcem se stal

Mořic Schlesinger,

rodák moravský (v Písečné 14. ledna 1840), který nejen že vyhověl všem požadavkům na poli liturgie hebrejské, ale ovládal i Písmo svaté, které předčítal při bohoslužbách. On byl také na slovo vzatý zpěvák, znalec literatury hudební a dobrý houslista. Slavnostní bohoslužby vlastenecké v kostele žid. byly slavnostní událostí pro celé město. V kostele se shromáždilo státní úřednictvo, členové městské rady, starosta s výborem ž. o., spolky hasičů, veteránů s praporem, vše v lesku a plném osvětlení — tu zazněly první akordy v galerii žen, kde byla umístěna hudební kapela votická. Kantor Schlesinger intonoval a mohutný sbor jasných hlasů mládeže školní, zesílený hlasy dospělých (basista Adolf Arnstein, tenorista Josef Gans), za průvodu votické hudební kapely přímo otrásl kostelem. Jen takový nadaný a ideální muž jako Schlesinger mohl si troufati při takových slavnostech přednésti Haendlovo velké „Haleluja!“ nebo Beethovenovo „Nebesa vychvalují velkou Páň!“; čím posluchače uchvátil. V soukromí se osvědčil jako dobrosrdečný muž, jemuž starší generace zachovává přátelskou památku. V r. 1881 obdržel povolání na místo ve Vídni, kde ve službách vídeňské obce židovské vzorně působil jako vrchní

kantor, sekretář a učitel náboženství v 16. a 17. okr. až do jeho smrti dne 2. února 1906.



Mořic Schlesinger, kantor

Nástupce jeho ve V. byl David Freisinger, který po dvouletém působení zemřel. Šalamoun Löwensohn, který pak místo něho nastoupil, byl dobrým zpěvákem, onemocněl však a po jeho dlouhotrvající nemoci ho zastupoval mladistvý syn. Po úmrtí otce (14. června 1896) převzal Bernard Löwensohn funkci kantora. Za jeho otce dala obec postavit varhany do starého ženského kostela. Mladí lidé, hoši a dívky, tvořili sbor pod vedením Adolfa Arnsteina, který se později přestěhoval do Berouna a vloni tam zemřel. Löwensohn mladší přijmul místo vrchního kantora v Linci (Horní Rakousy), kde ještě dnes působí. Funkce kantorální převzali pak učitelé náboženství; jmenujeme z nich zvláště Edvarda Liebena, který vzorně a svědomitě svůj úřad vykonával a až do odchodu svého do Prahy (1916) členy obce nabádal, by bohoslužby navštěvovali, by jich pravidelnost udrželi. V Praze vyučoval na obchodní škole a pak převzal ředitelství v chlapeckém sirotčinci v Krakovské ulici. Na posvátném místě zemřel náhle při sobotních bohoslužbách v synagoze v Jerusalemské ulici v r. 1930. O něm a jeho nástupci rb. Freudu Pickovi se zmíníme ještě v kapitole o škole. Se zadostiučiněním budíž ke konci ještě poznamenáno, že ke zvelebení bohoslužeb občas přispěla svým krásným, kultovaným hlasem pí Berta Fuchsová, choť bývalého poštmistra v Jankově. Její hudební vlohy dědili synové, Adolf Fuchs, solista německého divadla v Praze, a prof. Egon Fuchs, který vyučuje na státní konservatoři v Praze. I naší spolky paní Bertý Arnsteinové - Polákové (ve Vídni) budíž jako solistky v kostele vzpomenu.

Škola.

Od dob císaře Josefa II. podléhaly školy žid. obci dvornímu dekretu ze 14. prosince 1782, který platil jak pro zřízení jich škol normálních, tak i pro jich udržování. Bylo Židům i dovoleno, získati si stavení (grunt) pro vystavění školní budovy, v čem je úřady měly podporovati. Votická židovská škola číslo XVIII v žid. městě (nyní Malé náměstí) byla původně přízemní. Když se na začátku druhé polovice 19. stol. ž. o. vzráhala a počet školou povinných dětí značně stoupl, dal tehdejší starosta Bedřich Arnstein podnět k nadstavbě jednoho poschodí. V přechodné době konalo se vyučování v Šabatkově domě č. 193 na Pražské ulici. Ze starší generace učitelů budíž vzpomenu Joachyma Brucka, muže to s nevšedním vzděláním. Když v r. 1842 ž. o. pražskému arcibiskupu Josefu svobod. pánu ze Schrenků zaslala za příčinou jeho 25 letého jubilea arcibiskupského blahopřání, věnoval mu učitel Bruck duchaplnou příležitostnou báseň, kterou arcibiskup vlídně